

Отъ 1830-тъ година насетѣ, съ прѣобразованіе-то на Турціѣ, наченѣто отъ незабравенаго Султанъ Махмуда, наченува едно по-свободно развитіе и между Българы-тѣ. Развиваннѣ-тѣ вече тѣхны тѣрговескы сношенія съ околны-тѣ народы правяхъ потребность-тѣ на образованіе-то между тѣхъ отъ день на день по-ощутителна; но по вліяніе-то на гръцко-то духовенство, което бѣше ся добръ утвърдило въ Българіѣ, развитіе-то между Българи-тѣ бѣ зело криво направленіе. Гръцко-то образованіе, което получавахъ повече-то отъ наши-тѣ единородцы въ това врѣме, правяше ги да забравятъ народностъ-тѣ си и да ся отказватъ отъ языкъ-тѣ на бащи-тѣ си. Въ повече-то мѣста изъ Българіѣ прѣобладаше гръцкый-тѣ языкъ въ черквы-тѣ, и училища-та, които ся въздигнахъ напоследне врѣме, не бѣхъ освѣтѣ гръцкы, които имахъ за цѣль погърчаніе-то на Българы-тѣ.

въ него врѣме селца оставахъ еще неподчинени на вліяніе-то Гръцизма; но и по тѣхъ едва ли на всякъ дѣ ся намѣрваше свещеникъ нѣкой въ домъ-тѣ си, или нѣкой добросовѣстенъ таксидіотинъ отъ Българскы-тѣ мѣнастыри въ метохъ-тѣ си, или въ нѣкой келіѣ да сѣ прибрали нѣколко дѣца и да ги учатъ на черковно чтеніе по Българскы.

Всичко-то ученіе ся състоеше въ изучваніе-то на Часословъ, Псалтырь и Апостолъ, които сѣ и твърдѣ рѣдко намѣрвахъ и твърдѣ скъпо продавахъ. Никаква начална книга за изучваніе-то на азбука-та нѣмаше. Макарьче на 1824 год. ся бѣ издалъ Букваръ-тѣ на Г-на Берона, но той като не съотвѣтствувахе на черковно-то правописаніе и произношеніе за дълго врѣме оставахъ исключенъ отъ училища-та.

Ученикъ-тѣ отиваше въ училище-то съ единъ *панакидж*, или буюкъ дѣсчицъ, на който учитель-тѣ написваше азбукъ-тѣ и като изучваше единъ урокъ острѣгваше го и написваше му другъ. При нѣманіе-то на книги това ся продължаваше у нѣкои така и прѣзъ всички-то врѣме на ученіе-то имъ. И понеже по този начинъ ученикъ-тѣ, като изучаше единъ урокъ въ острѣгваніе-то му отъ *панакидж*-тѣ трѣбаше да го забрави, за туй учителя-тѣ ги принуждавахъ да учатъ всякой единъ урокъ наустъ, отъ това и часословъ-тѣ, който съставяше първоначално-то ученіе, с получилъ на-